

některé body překvapující, jiné body se velmi blíží tomu, co požaduje Istanbulská úmluva. Jedná se například o „emoční, právní a finanční doprovázení žen při bolestivém procesu rozvodu nebo církevní anulace“, či „postavení týmu žen a mužů, kteří měli působit v každé diecézi (a to jak kleriků, tak laiků) jako animátoři ve vedení genderově citlivých programů.“ Tyto týmy musely obsahovat specialisty z řad mužů i žen a feministické teology / teoložky.

Vzdělání se ostatně jako téma objevuje velmi často: jedná se na jedné straně o vzdělávání žen v tom, na co mají právo, a na straně druhé vzdělávání mužů v tom, proč je dobré, aby ženy měly svobodu a prostor.

Je asi zbytečné, vzhledem k názvu, připomínat, že i zde se pracuje s termínem gender. Dá se dokonce říct, že dokument z teorie genderu vychází. V celém textu je slovo gender použito víc než dvěstěkrát. Nicméně to je jen

jeden ze zdrojů, na kterém text stojí. Druhým zdrojem je víra, že muži i ženy byli stvořeni Bohem, a proto jsou si rovni, a že Ježíšova rovnostářská zvěst má inspirovat jeho následovníky k tomu, aby měnili společenské podmínky směrem k radosti, rovnosti a rovnocennosti všech utlačovaných a marginalizovaných lidí.

Co na to sv. Tomáš Akvinský?

Může se zdát, že cílem tohoto článku je postavit se za přijetí Istanbulské úmluvy. Cílem ale je především nabourat představu, že vztah k teorii genderu nebo Istanbulské úmluvě jakýmkoliv způsobem definuje to, jestli je někdo křesťan, nebo ne. A tak místo závěru nabízím citát od sv. Tomáše Akvinského: „*Je velmi škodlivé zaujmout ve jménu víry postoj pro nebo proti nějaké teorii, která s vírou nemá nic společného.*“

Monika Poláčková

AKTUALITY

REQUIEM ZA FRANTIŠKA LADISLAVA RIEGRA

V letošním roce uplynulo 120 let od úmrtí nejvýznamnějšího semilského rodáka, významného českého politika 19. století **JUDr. F. L. Riegra (1818–1903)**.

V úterý 20. června od 18 hodin bude za něj v kostele Umučení sv. Jana Křtitele na Koštofranku slouženo rekviem – zádušní mše svatá, s doprovodem varhaníka Petra Novotného. Upřímně vás na tuto slavnostní bohoslužbu zveme.

POŽEHNÁNÍ SOCHY SV. VÁCLAVA

Po mnoha letech se podařilo dosáhnout návratu Herrgesellovy sochy sv. Václava na místo, které jí vděčný syn mlynáře Václava Riegra v roce 1864 vybral. Sochařem Pavlem Rolečkem byla odborně restaurována, doplněna o chybějící části a převezena zpět na Riegrovo náměstí.

Rádi bychom vás pozvali na znovuodhalení a požehnání této sochy, které proběhne ve **čtvrtek 22. června ve 13 hodin**. Ne právě příhodná doba byla stanovena s ohledem na probíhající semilské sympóziu „Evropan a Čech F. L. Rieger“. I na ně jste samozřejmě srdečně zváni, zúčastnit se můžete i jednotlivých přednášek a koncertů.

Hřivna – informační čtrnáctideník vydává ŘK farnost Semily pro vnitřní potřebu. Uzávěrka tohoto čísla: 15. června 2023. **Uzávěrka následujícího čísla: 29. června 2023.** Redakce a grafická úprava: M. Kraus. Imprimatur: R. D. J. Gajdošik. Jednotlivé příspěvky zasílejte na adresu kraus.matej@seznam.cz, a to nejpozději do dne uzávěrky dalšího čísla.

HŘIVNA

Informační čtrnáctideník
ŘK farnosti Semily

Číslo 13 18. června 2023

Římskokatolická farnost – děkanství Semily, Komenského nám. 125, 513 01

Děkan: R. D. Jaroslav Gajdošik, tel. 739 909 500

www.farnost.semily.net

Bohoslužby v Semilech se konají v děkanském kostele sv. Petra a Pavla (KO), v kapli sv. Zdislavy na faře (KA), ve filiálním kostele Umučení sv. Jana Křtitele na Koštofranku (KK), v domově důchodců (DD), v kapli sv. Antonína v Chuchelně (CH).

Pořad bohoslužeb ve farnosti ve dnech 19. 6. – 2. 7. 2023

19. 6. Po – – –

20. 6. Út KK 18.00 *requiem za Františka Ladislava Riegra*

21. 6. St Památka sv. Aloise Gonzagy, řeholníka
KA 08.00 za ++ Františka a Karla

22. 6. Čt KA 08.00 za farníky

23. 6. Pá KA 08.00 za zdraví a Boží požehnání pro Ladislava Balušíka

24. 6. So **Slavnost NAROZENÍ SV. JANA KŘTITELE**

KO 08.30 za ++ Jána a Karolínu a jejich děti
DD 13.30 za farníky

25. 6. Ne **POUTNÍ SLAVNOST SV. PETRA A PAVLA (12. neděle v mezidobí)**

KO 09.30 za ++ Marii a Zdeňka Stehlíkovy, za † Ladislavu Novákovou a za † Olgu Zaciosovou *celebruje R. D. Radek Jurnečka, liberecký arciděkan*

26. 6. Po – – –

27. 6. Út KA 18.00 za ++ Cecilii a Jana Novotné a ++ rodiče Pajunkovy

28. 6. St Památka sv. Ireneje, biskupa a mučedníka, učitele církve
KA 08.00 za zdraví a Boží požehnání pro celou rodinu Ladislava Balušíka

29. 6. Čt **Slavnost SV. PETRA A PAVLA, apoštolů, patronů farnosti**
KA 08.00 za ++ rodiče Annu a Petra

30. 6. Pá KA 18.00 za ++ Pavla a Františku

1. 7. So DD 13.30 za farníky

KA 18.00 za † Štefana Hucana

2. 7. Ne **13. neděle v mezidobí**

KO 08.30 za zdraví a osvětlení rozumu pro Romana
KO 14.00 – 16.00 *tichá adorace NSO*

Farnost
sv. Petra a Pavla

CÍRKEV A GENDER: NEPŘÁTELÉ, NEBO SPOJENCI?

Ve čtvrtek 1. 6. 2023 schválily země EU připojení k Istanbulské úmluvě, tedy Úmluvě Rady Evropy o prevenci a potírání násilí vůči ženám a domácího násilí. Proti byly Slovensko, Maďarsko, Polsko a Bulharsko. Česko se jako jediná země zdrželo.

O Istanbulské úmluvě bylo napsáno víc než dost. Pojdme si jen připomenout ty nejdůležitější a nejčastější výtky proti její ratifikaci. Jedním ze nejhlasitějších oponentů jsou některé křesťanské církve v čele s katolickou církví. Výjimku tvoří ČCE, která naopak ratifikaci podpořila. České církve obecně nepovažují Úmluvu za potřebnou a užitečnou, v čemž se shodují s politickými představiteli, kteří argumentují tím, že všechno, co Úmluva řeší, máme už v rámci stávajících zákonů.

Církve dále vidí největší nebezpečí v používání termínu gender, který považují za ideologicky zabarvený a který má za cíl rozvrátit společnost za pomoci rozostření hranic mezi pohlavími. Dá se říci, že Istanbulskou úmluvu považují za hrozbu, protože má potenciál (a uznejme, že i cíl) měnit zažitá zvyklosti, které Úmluva považuje za diskriminační, ale o nichž se představitelé jednotlivých církví domnívají, že jsou základem společnosti. V zavádění Istanbulské úmluvy pak spatřují analogie s totalitními režimy 20. století, tedy nacismu a komunismu. Nutno říci, že v tomto nejsou zdaleka sami – respektive jsou na jedné lodi s biskupskými konferencí v postkomunistických zemích.

Gender a nepřátelství mezi mužem a ženou

V českém prostředí je někdy přístup k Istanbulské úmluvě a genderovým teoriím vnímán jako lakmusový papírek toho, jestli je člověk „správný křesťan“, či má v úctě kořeny a tradice. Problém není jen to, že jde o zcela umělé vytváření dvou bojových front, ale především to, že to prostě není pravda. Sice

se dá obecně říci, že nejvyšší katoličtí představitelé vidí v genderových teoriích hrozbu. Poměrně známé jsou výroky papeže Františka, v nichž přirovnával genderové teorie k jaderné hrozbě. Ale na druhé straně existuje mnoho oficiálních církevních výstupů z nejvyšších pater hierarchie, v nichž se s teorií genderu pracuje neutrálně.

Lze snadno doložit, že v okamžiku, kdy církevní představitelé řeší konkrétní problémy konkrétních žen, tak termín gender běžně používají a nemají s ním problém. Za problematický považují termín pouze v případě, že se pohybují na filozoficko-teologické úrovni, která se absolutně nedotýká konkrétních bolestí konkrétních lidí. Výmluvný příklad popisuje Virginia Saldanhy v knize *Zuzanny Radzik Kościół kobiet*. Virginia Saldanhy byla v roce 1996 pozvána na generální konferenci asijských biskupů do Bangkoku, aby tam přinesla pohled žen na tehdejší problémy církve a asijské reality. Přítomné biskupy přesvědčila, aby jednu noc věnovali tomu, že vyrazí do nočních klubů, kde budou naslouchat ženám, které pracují jako prostitutky. Biskupy doprovázely řeholní sestry, které těmto ženám pomáhaly. Saldanhy vzpomíná, že po této noci mluvili biskupové úplně jinak a byli mnohem otevřenější. Ostatně přečteme-li si některé výstupy konference asijských biskupů, tak některé body nás mohou překvapit. V přípravném dokumentu na setkání biskupů z roku 1995 se například uvádí, že diskriminace začíná už ve školách, kdy v učebnicích jsou stereotypně zobrazovány mužské a ženské role. O genderu se zde uvádí, že je třeba ho analyzovat a reflektovat v okamžiku, kdy mluvíme o strukturálním násilí a sociální nespravedlnosti. Dokumenty konference asijských biskupů zároveň problematizují přesvědčení církevních představitelů z evropských postkomunistických zemí, že kvůli zkušenosti komu-

nistické totality lépe odhalují nebezpečné ideologie, mezi které počítají i genderové teorie. Asijské biskupové s genderovými teoriemi pracují, a to i přesto, že součástí konference jsou i biskupové z postsovětských zemí (Kazachstán, Uzbekistán nebo Kyrgyzstán, samozřejmě je také členem například Kambodža).

Inkluzivní jazyk jako ohrožení

O tom, že spor se nevede křesťané versus sekulární společnost, svědčí vnitrocírkevní spor o inkluzivní jazyk. Trochu připomíná diskusi okolo pomlázky, tedy jestli odstranění všech forem diskriminace, tak jak to požaduje Istanbulská úmluva, neohrožuje naše zvyky a tradice, jako je právě pomlázka.

Spor o inkluzivní jazyk se rozhořel na počátku 90. let 20. století především mezi Josephem Ratzingerem, pozdějším papežem Benediktem XVI., a biskupskou konferencí Spojených států. Liturgické texty mají, z feministického úhlu pohledu, totiž dva problémy: Bůh je označován jako „on“ (ačkoliv teologicky vzato není muž) a při liturgii se používá generické maskulinum. Tedy mužské formy jazyka (syn, bratr), které se ale vztahují i na ženy. A tak v roce 1990 biskupská konference USA vydala text, který sloužil k evaluaci toho, jestli překlady liturgických textů jsou dostatečně inkluzivní. Biskupové vycházeli ze dvou principů: z věrnosti Božímu Slovu a z respektování povahy liturgického shromáždění. Vycházeli z přesvědčení, že muži i ženy jsou si před Bohem rovni, a tudíž je třeba, aby toto odrážely i liturgické texty. Zároveň se odvolávají na Druhý vatikánský koncil a jeho povzbuzení k tomu, aby se všichni věřící aktivně a plně zúčastnili bohoslužeb. Jako konkrétní příklad si můžeme uvést, že generické maskulinum (otcové, synové) bylo rozšiřováno i o ženské varianty. Slovo „man“ (v angličtině znamená muž i člověk) bylo nahrazováno human či person. Biskup Trautman, účastník druhého Vatikánského koncilu a velký propa-

gátor inkluzivního jazyka, například uvádí, že na jedenácti řádcích eucharistické modlitby je sedmkrát použito slovo „man, he, nebo him“.

V roce 1992 předložili američtí biskupové překlad ke schválení do Vatikánu, který byl ale zamítnutý. V roce 1997 Joseph Ratzinger soukromě poslal americkým biskupům dopis, v němž určil pravidla, která je nutná dodržovat při překladech. V zásadě trval na jediném principu, a to věrnosti Božímu slovu, a jiné ohledy (jako například pastorační) odmítal. Biskupové nakonec ustoupili a v roce 1997 schválili text, který prošel revizí podle Ratzingerových norem. O tom, jak vyhocený celý spor byl, nejlépe svědčí fakt, že již zmiňovaný biskup Trautman vyzval věřící, aby protestovali proti schválenému překladu, který inkluzivní jazyk nepoužíval. Nicméně v roce 2002 se konalo celosvětové setkání mládeže v Torontu, kde papež Jan Pavel II. sloužil mši právě z neschváleného lekcionáře. V roce 2007 byl navíc Vatikánem schválen kanadský lekcionář, který používal inkluzivní jazyk.

Trochu radikálnější Istanbulská úmluva

Od vnitrocírkevních sporů se přesuňme k dokumentu, který byl přijat jednomyslně Indickou biskupskou konferencí v roce 2009. Jmenuje se *Gender policy of the catholic church of India* a Istanbulská úmluva je ve srovnání s ním poměrně krotký text. *Gender policy* popisuje šest okruhů, kterým se chce věnovat. Jedná se o oblasti ženy a rodina, ženy a vzdělání, ženy a zdraví, ženy a zapojení do společnosti, speciální oblasti zájmu (práva dívek, násilí na ženách) a ženy v rámci církve. V rámci každého okruhu popisuje cíle i zcela konkrétní strategie. Některé body jsou radikální nejenom na katolické prostředí, ale i na českou sekulární realitu. Indičtí biskupové například usilují o kvóty pro ženy. Chtějí, aby ženy měly zastoupení 33 % v indické parlamentu. Takové procentuální zastoupení žen nebylo v rámci České republiky nikdy ani na kandidátkách. Pro české věřící pak mohou být